

۷ اکتبر: آیا اسرائیل اجازه داد این اتفاق بیفتد؟

حمله حماس در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ به عنوان یکی از فاجعه‌بارترین شکست‌های اطلاعاتی و امنیتی در تاریخ اسرائیل شناخته می‌شود. این رویداد همچنین یکی از عجیب‌ترین‌ها بود. نه تنها جزئیات تاکتیکی حمله از قبل تا حد زیادی شناخته شده بود، بلکه نهادهای اسرائیلی بارها و بارها - توسط افسران خود، ناظران خط مقدم و متحدان خارجی - هشدار دریافت کرده بودند، اما هیچ اقدام پیشگیرانه‌ای انجام نشد. این موضوع سؤالی نگران‌کننده را مطرح می‌کند: آیا این فاجعه صرفاً نتیجه سهل‌انگاری و غرور بود، یا در سطحی به عمد اجازه داده شد که رخ دهد؟

اطلاعات قبلی و هشدارهای نادیده گرفته شده

مدت‌ها پیش از ۷ اکتبر، سرویس اطلاعاتی اسرائیل حدود ۴۰ صفحه‌ای از حماس با نام رمز “طرح دیوار اریحا” در اختیار داشت که حمله نهایی را گام به گام شرح می‌داد: حملات پهبادی، پاراگلایدرها، نفوذ به حصار مرزی، حملات به پایگاه‌های نظامی و قتل‌عام در مناطق غیرنظامی اطراف. این طرح بیش از یک سال قبل به دست آمده و به طور گسترده در میان مقامات ارشد نظامی و اطلاعاتی توزیع شده بود. با این حال، به عنوان “آرامی” و فراتر از توانایی‌های حماس رد شد.

سوابق هشدارها در سال ۲۰۲۳ به تنهایی تکان‌دهنده است. سربازان اطلاعاتی سیگنال‌ها نشانه‌هایی از آمادگی‌های مطابق با این طرح را گزارش کردند. یک گروه‌بان در واحد ۸۲۰۰ در سپتامبر ۲۰۲۳ به فرماندهان خود هشدار داد که این طرح “قریب‌الوقوع” است و آن را به صدای هشدار شوفار تشبیه کرد. نگهبانان مرزی - بسیاری از آنها زنان جوان مستقر در پست‌های نظارتی - بارها گزارش‌هایی از تمرینات حماس، پهبادهای و مانورهای ارائه کردند که با طرح دیوار اریحا مطابقت داشت. اما این گزارش‌ها رد شدند و حتی برخی از آنها به دلیل اصرار بر گزارش‌هایشان تهدید به مجازات شدند.

در ۶ اکتبر، اطلاعات نشان داد که ده‌ها نفر از عوامل حماس کارت‌های SIM اسرائیلی را فعال کرده‌اند - نشانه‌ای واضح از نفوذ قریب‌الوقوع. چند ساعت قبل از حمله، رئیس ستاد کل ارتش اسرائیل، هرزی هالوی، خود این گزارش‌ها را در یک تماس کنفرانسی شنید اما آنها را به عنوان تمرینات معمول تلقی کرد.

هر یک از این سیگنال‌ها هم‌راستا بود، هر یک کم اهمیت جلوه داده شد و هیچ‌کدام منجر به افزایش آمادگی نشد.

هشدارهای متحدان

اسرائیل تنها طرفی نبود که از خطر قریب‌الوقوع آگاه بود. اطلاعات مصر بارها به هم‌تایان اسرائیلی خود هشدار داد که “چیز بزرگی” در راه است. در اواخر سپتامبر ۲۰۲۳، ژنرال عباس کامل شخصاً به نخست‌وزیر نتانیاهو گفت که حماس در حال برنامه‌ریزی برای یک “عملیات وحشتناک” است. ایالات متحده نیز در روزهای قبل از خطر فزاینده خشونت حماس هشدار داده بود، هرچند واشنگتن بعداً تأیید کرد که خود طرح دیوار اریحا را هرگز ندیده است.

با وجود این، اسرائیل هیچ آمادگی خاصی نداشت و نتانیاهو بعداً منکر دریافت چنین هشدارهایی شد.

آسیب‌پذیری جشنواره نوا

یکی از غم‌انگیزترین جنبه‌های این تراژدی، قتل‌عام جشنواره موسیقی نوا است که در آن بیش از ۳۶۰ جوان کشته شدند.

تمدید جشنواره تا ۷ اکتبر تنها دو روز قبل توسط ارتش اسرائیل تأیید شد، اما هیچ هماهنگ‌کننده‌ای در محل یا دفاع تقویت‌شده‌ای فراهم نشد - با وجود اینکه محل برگزاری در فاصله کوتاهی از مرز غزه قرار داشت. چند ساعت قبل از حمله، افسران ارتش اسرائیل و شین‌بت به طور خصوصی درباره احتمال تهدید علیه جشنواره بحث کردند اما به برگزارکنندگان هشدار ندادند و محل را تخلیه نکردند.

هنگامی که حمله آغاز شد، نیروی هوایی اسرائیل در پایین‌ترین سطح آمادگی خود در سال‌های اخیر بود و تنها دو جت جنگنده و دو هلیکوپتر در حالت آماده‌باش فوری در سراسر کشور قرار داشتند. نیروهای کمکی به منطقه جشنواره تا نزدیک به پنج ساعت پس از شروع قتل‌ها نرسیدند.

پاسخ تأخیری و آشوب در فرماندهی

شکست به اطلاعات محدود نشد. صبح ۷ اکتبر، حماس در یک حمله هماهنگ دوربین‌ها، رادیوها و حسگرها را از کار انداخت و نیروهای اسرائیلی را کور کرد. اولین دستورات بسیج بیش از یک ساعت پس از شروع حمله صادر شد. تا آن زمان، جنگجویان حماس قبلاً در ۷۷ نقطه در امتداد مرز نفوذ کرده بودند.

در کیبوتس بئری، ساعت‌ها طول کشید تا ارتش اسرائیل پاسخ دهد و بیش از ۱۰۰ ساکن کشته شدند. در نیر اوز، اولین نیروها پس از خروج مهاجمان وارد شدند. در جشنواره نوا، فرماندهان به اشتباه معتقد بودند که محل تخلیه شده است، در حالی که صدها نفر از شرکت‌کنندگان همچنان زیر آتش بودند.

کوری ساختاری و استراتژیک

تحلیلگران اغلب این شکست‌ها را تحت عنوان “مفهوم” (Konzeption) دسته‌بندی می‌کنند - فرضیه‌ای که حماس بازدارنده شده، بر اداره متمرکز است و علاقه‌ای به جنگ تمام‌عیار ندارد. این دیدگاه، که با اعتماد بیش از حد به “حصار هوشمند” غزه و دیگر موانع فناوری تقویت شده بود، اسرائیل را بدون دفاع کافی گذاشت.

دو روز قبل از حمله، یگان‌های کماندویی ارتش اسرائیل از غزه به کرانه باختری برای حفاظت از شهرک‌نشینان منتقل شدند و تنها تعداد انگشت‌شماری از گردان‌ها در مرز غزه باقی ماندند. یگان‌های نظارتی در غزه از سال ۲۰۲۱ با پوشش محدود کار می‌کردند و نظارت شبانه و آخر هفته کاهش یافته بود.

زمان‌بندی - عید شیمخات تورا، یک تعطیل مذهبی - آسیب‌پذیری را تشدید کرد.

پیامدها: تحقیقات، استعفا و گزارش‌های پیش‌نویس

از ۷ اکتبر، چندین تحقیق داخلی شکست‌ها را فهرست کرده‌اند. تحقیق ارتش اسرائیل در سال ۲۰۲۵ این رویدادها را “شکست کامل” در حفاظت از غیرنظامیان خواند. رئیس اطلاعات نظامی، سرلشکر آرون هالیوا، در آوریل ۲۰۲۴ استعفا داد و مسئولیت اشتباهات بخش خود را پذیرفت. بررسی داخلی شین‌بت (۲۰۲۵) نقص‌های جدی را فهرست کرد و تنش‌های

سیاسی را برانگیخت. بازرسی کل کشور پیش‌نویس‌هایی منتشر کرده که به شدت از فرماندهان پلیس و ارتش در مورد جشنواره نوا انتقاد می‌کند.

با این حال، هیچ یک از این گزارش‌ها قصدی را نسبت نمی‌دهند. آنها از سوءبرداشت، قضاوت نادرست و فلج شدن سخن می‌گویند - اما نه توطئه.

کوی بونو؟ آینده غزه

با این وجود، سوءظن‌ها باقی است. در ماه‌های پس از ۷ اکتبر، سیاست اسرائیل به طور قاطع به سمت جابجایی گسترده ساکنان غزه تغییر کرده است، با بحث‌های باز درباره “مهاجرت داوطلبانه” و اسکان مجدد. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور سابق آمریکا، حتی ایده تبدیل غزه به پروژه‌های املاک لوکس، استارت‌آپ‌های فناوری و مراکز تولید را مطرح کرده است - چشم‌اندازهایی که بدون حذف بخش بزرگی از جمعیت فلسطینی غیرممکن است.

این موضوع به استدلالی وزن می‌دهد که حمله، هرچند خونین و واقعی، به اهداف سیاسی و استراتژیک اسرائیل و متحدانش خدمت کرد.

نتیجه‌گیری

شواهد پیرامون ۷ اکتبر از یک جهت قاطع است: اسرائیل اطلاعات، هشدارها و حتی شاخص‌های لحظه‌ای از آنچه در راه بود داشت. ناکامی در اقدام نمی‌تواند به یک غفلت ساده نسبت داده شود، بلکه نتیجه مجموعه‌ای از تصمیمات است - هر یک به تعویق انداختن، کم اهمیت جلوه دادن یا نادیده گرفتن تهدیدهایی که در نگاه به گذشته واضح بودند.

اینکه آیا این به معنای اجازه عمدی است، موضوع دیگری است. هیچ سند یا اعتراف قطعی که اثبات کند قصدی وجود داشته، به دست نیامده است. آنچه وجود دارد، شواهد غیرمستقیم است - اما از چنان کمیت و عجیب بودن که بسیاری نمی‌توانند ناکارآمدی محض را به عنوان کل داستان بپذیرند.

حداقل، ۷ اکتبر صرفاً یک تراژدی غافلگیری نبود. این یک شکست بود که پیش‌بینی شده، تمرین شده و هشدار داده شده بود، اما به شکلی غیرقابل توضیح اجازه داده شد که رخ دهد. و در پی آن، ویرانی برای توجیه اقدامات گسترده علیه غزه استفاده شده است که به طرز نگران‌کننده‌ای با آرزوهای دیرینه برای بازسازی این منطقه - بدون فلسطینی‌ها - به املاک سودآور و صنعت فناوری پیشرفته هم‌راست است.

بنابراین، در حالی که شواهد قطعی وجود ندارد، سوابق غیرمستقیم به شدت نشان می‌دهد که ۷ اکتبر، اگر مهندسی نشده باشد، حداقل اجازه داده شده است که رخ دهد.

منابع

- نیویورک تایمز (دسامبر ۲۰۲۳). اسرائیل بیش از یک سال قبل از طرح حمله حماس آگاه بود.
- هاآرتص (۲۰۲۳-۲۰۲۵). گزارش‌های تحقیقاتی مختلف درباره هشدارهای واحد ۸۲۰۰، شهادت‌های سربازان نظارت مرزی و تحقیقات داخلی ارتش اسرائیل.
- کان ۱۱ نیوز (۲۰۲۴). عدم آمادگی نیروی هوایی اسرائیل در ۷ اکتبر.

- گاردین (اکتبر ۲۰۲۳). مصر چند روز قبل از حمله حماس به اسرائیل هشدار داده بود، قانون‌گذار آمریکایی می‌گوید.
- آسوشیتد پرس (اکتبر ۲۰۲۳). اطلاعات مصر بارها به اسرائیل درباره برنامه‌های حماس هشدار داد.
- تایمز اسرائیل (۲۰۲۳-۲۰۲۵). پوشش تحقیقات ارتش اسرائیل، تأییدهای جشنواره نوا و پیش‌نویس‌های بازرس کل.
- واشنگتن پست (۲۰۲۳-۲۰۲۴). بازسازی رویدادهای ۷ اکتبر، از جمله تمرینات “در معرض دید” حماس و پاسخ‌های اسرائیل.
- نیت نیوز (۲۰۲۴-۲۰۲۵). گزارش‌ها درباره پاسخ‌های تأخیری ارتش اسرائیل در بئری و نیر اوز.
- واحد سخنگوی ارتش اسرائیل (فوریه ۲۰۲۵). خلاصه یافته‌های کمیسیون تحقیق ۷ اکتبر.
- بررسی داخلی شین‌بت (مارس ۲۰۲۵). یافته‌ها درباره شکست‌های اطلاعاتی و شکاف‌های سیاستی.
- سی‌ان‌ان (۲۰۲۳-۲۰۲۴). پوشش هشدارهای اطلاعاتی بین‌المللی و بیانیه‌های ایالات متحده درباره طرح دیوار اریحا.
- الجزیره (۲۰۲۳-۲۰۲۵). گزارش‌ها درباره سیاست‌های جابجایی در غزه و بحث‌ها درباره “مهاجرت داوطلبانه”.
- دونالد جی. ترامپ، بیانیه‌های کمپین (۲۰۲۴). اظهارنظرهایی که پیشنهاد بازسازی غزه به املاک لوکس و مراکز فناوری/تولید را مطرح می‌کنند.